COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 24.5.2023
COM(2023) 612 final

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Italiei pentru 2023 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2023

{SWD(2023) 612 final}

Recomandare de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind Programul național de reformă al Italiei pentru 2023 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2023

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice[1], în special articolul 5 alineatul (2),

Având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice[2], în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

(1) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului[3], care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență, a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. Mecanismul de redresare și reziliență oferă statelor membre sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând astfel un impuls bugetar finanțat de UE. În concordanță cu prioritățile semestrului european, mecanismul contribuie la redresarea economică și socială și la implementarea unor reforme și investiții sustenabile, în special pentru a promova tranziția verde și tranziția digitală și pentru a face mai reziliente economiile statelor membre. De asemenea, mecanismul contribuie la consolidarea finanțelor publice și la stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung, la îmbunătățirea coeziunii teritoriale în cadrul UE și la sprijinirea continuării punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale. Contribuția financiară maximă pentru fiecare stat membru acordată

[1] JO L 209, 2.8.1997, p. 1.
[2] JO L 306, 23.11.2011, p. 25.
[3] Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență a fost actualizată la 30 iunie 2022, în conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/241.

(2) La data de 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat Analiza anuală a creșterii durabile pentru 2023[4], care marchează începutul semestrului european din 2023 pentru coordonarea politicilor economice. La data de 23 martie 2023, Consiliul European a aprobat prioritățile analizei, care vizează cele patru dimensiuni ale sustenabilității competitive. Totodată, la data de 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2023, în care a identificat Italia ca fiind unul dintre statele membre care pot fi afectate de dezechilibre sau care pot fi în pericol de a fi afectate de dezechilibre și pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. La data de 14 decembrie 2022, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2023 al Italiei. La data de 22 noiembrie 2022, Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro, care a fost adoptată de Consiliu la 16 mai 2023, precum și Propunerea de raport comun pentru 2023 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale, care a fost adoptată de Consiliu la 13 martie 2023.

(3) Deși economiile UE dau dovadă de o reziliență remarcabilă, contextul geopolitic continuă să aibă un impact negativ. Întrucât UE susține cu fermitate Ucraina, agenda sa de politică economică și socială se axează pe reducerea pe termen scurt a impactului negativ al șocurilor energetice asupra gospodăriilor și întreprinderilor vulnerabile, precum și pe menținerea eforturilor de realizare a tranziției verzi și a celei digitale, de sprijinire a creșterii durabile și favorabile incluziunii, de protejare a stabilității macroeconomice și de creștere a rezilienței pe termen mediu. De asemenea, agenda Uniunii se axează în mare măsură pe creșterea competitivității și a productivității UE.

(4) La data de 1 februarie 2023, Comisia a publicat comunicarea intitulată „Un Plan industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete”[5] în scopul de a spori competitivitatea industriei UE cu zero emisii nete și de a sprijini tranziția rapidă către neutralitatea climatică. Planul completează eforturile desfășurate în prezent în cadrul Pactului verde european și al REPowerEU. Planul urmărește să asigure un mediu mai favorabil pentru mărirea capacității UE de producție a tehnologiilor și a produselor cu zero emisii nete, care sunt necesare pentru a îndeplini obiectivele ambițioase ale UE în materie de climă, precum și să asigure accesul la materiile prime critice relevante, inclusiv prin diversificarea surselor de aprovizionare, exploatarea adecvată a resurselor geologice din statele membre și maximizarea reciclării materiilor prime. Planul este articulat în jurul a patru piloni: un mediu de reglementare previzibil și simplificat, accelerarea accesului la finanțare, consolidarea competențelor și comerțul deschis pentru lanțuri de aprovizionare reziliente. La data de 16 martie 2023, Comisia a publicat, de asemenea, comunicarea intitulată „Competitivitatea pe termen lung a UE: perspectiva după 2030”[6], care este structurată în jurul a nouă factori-cheie care se susțin reciproc și în care Comisia își propune să acționeze în direcția instituirii unui cadru de reglementare care să stimuleze creșterea. Comunicarea stabilește priorități de politică ce vizează să asigure în mod activ realizarea de îmbunătățiri structurale, efectuarea de investiții bine direcționate și adoptarea de măsuri de reglementare pentru

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

competitivitatea pe termen lung a UE și a statelor sale membre. Recomandările de mai jos contribuie la abordarea acestor priorități.

(5) În 2023, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să evolueze în concordanță cu punerea în aplicare a Mecanismului de redresare și reziliență. Pentru ca prioritățile de politică din cadrul semestrului european să fie îndeplinite, rămâne esențial ca planurile de redresare și reziliență adoptate să fie implementate integral, întrucât acestea abordează toate recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în ultimii ani sau un subset semnificativ al recomandărilor respective. Recomandările specifice fiecărei țări pentru 2019, 2020 și 2022 rămân la fel de relevante și pentru planurile de redresare și reziliență revizuite, actualizate sau modificate în conformitate cu articolele 14, 18 și 21 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(6) Regulamentul privind REPowerEU[7], adoptat la data de 27 februarie 2023, vizează eliminarea rapidă a dependenței UE de importurile de combustibili fosili din Rusia. Acest lucru va contribui la securitatea energetică și la diversificarea aprovizionării cu energie a UE, sporind, în același timp, utilizarea surselor regenerabile de energie, capacitățile de stocare a energiei și eficiența energetică. Regulamentul permite statelor membre să adauge un nou capitol, privind REPowerEU, în planurile lor naționale de redresare și reziliență pentru a finanța reforme și investiții esențiale care vor contribui la atingerea obiectivelor planului REPowerEU. Reformele și investițiile respective vor contribui, de asemenea, la creșterea competitivității industriei UE cu zero emisii nete, astfel cum se subliniază în Planul industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete, precum și la abordarea recomandărilor specifice fiecărei țări legate de energie care le-au fost adresate statelor membre în 2022 și, după caz, în 2023. Regulamentul privind REPowerEU introduce o nouă categorie de sprijin financiar nerambursabil, pus la dispoziția statelor membre pentru a finanța, în cadrul planurilor lor de redresare și reziliență, noi reforme și investiții legate de energie.

(7) La data de 8 martie 2023, Comisia a adoptat o comunicare care oferă orientări de politică bugetară pentru 2024. Scopul său este de a sprijini pregătirea programelor de stabilitate și de convergență ale statelor membre, consolidând astfel coordonarea politicilor[8]. Comisia a reamintit că la sfârșitul anului 2023 va fi dezactivată clauza derogatorie generală din Pactul de stabilitate și de creștere. Aceasta a solicitat ca politicile fiscal-bugetare din perioada 2023-2024 să asigure sustenabilitatea datoriei pe termen mediu, precum și să sporească potențialul de creștere economică într-o manieră durabilă. Statele membre au fost invitate să prezinte în programele lor de stabilitate și de convergență pentru 2023 modul în care planurile lor fiscal-bugetare vor asigura respectarea valorii de referință a deficitului, de 3 % din PIB, precum și o reducere plauzibilă și continuă a datoriei sau menținerea datoriei la niveluri prudente pe termen mediu. Comisia a invitat statele membre să elimine treptat măsurile fiscal-bugetare naționale introduse pentru a proteja gospodăriile și întreprinderile de șocul prețurilor la energie, începând cu măsurile care au un caracter mai puțin specific. Comisia a precizat că, în cazul în care ar fi necesară prelungirea măsurilor de sprijin ca urmare a unor noi presiuni cauzate de prețurile la energie, statele membre ar trebui să orienteze aceste măsuri mult mai bine decât în trecut către gospodăriile și întreprinderile

[7] Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

vulnerabile. Comisia a propus ca recomandările în domeniul fiscal-bugetar să fie cuantificate și diferențiate și să fie formulate pe baza cheltuielilor primare nete, astfel cum se propune în Comunicarea sa referitoare la orientările privind o reformă a cadrului de guvernanță economică al UE[9]. Comisia a recomandat ca toate statele membre să continue să protejeze investițiile finanțate la nivel național și să asigure utilizarea eficace a Mecanismului de redresare și reziliență și a altor fonduri ale UE, având în vedere în special obiectivele în materie de tranziție verde și tranziție digitală, precum și pe cele în materie de reziliență. Comisia a precizat că va propune Consiliului lansarea, în primăvara anului 2024, a unor proceduri de deficit excesiv bazate pe deficit, ținând cont de datele privind execuția bugetară pentru 2023, în concordanță cu dispozițiile legale existente.

(8) La data de 26 aprilie 2023, Comisia a prezentat propuneri legislative ce vizează realizarea unei reforme cuprinzătoare a normelor de guvernanță economică ale UE. Obiectivul principal al acestor propuneri este de a consolida sustenabilitatea datoriei publice și de a promova o creștere durabilă și incluzivă în toate statele membre, prin intermediul reformelor și al investițiilor. Propunerile urmăresc să ofere statelor membre un control mai mare asupra elaborării propriilor planuri pe termen mediu, instituind, în același timp, un regim mai strict de asigurare a respectării normelor, pentru a asigura îndeplinirea de către statele membre a angajamentelor asumate în planurile lor bugetar-structurale pe termen mediu. Obiectivul este de a încheia activitatea legislativă în 2023.

(9) La 30 aprilie 2021, Italia a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) 2021/241, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V la regulamentul menționat. La 13 iulie 2021, Consiliul a adoptat Decizia de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Italiei[10]. Eliberarea tranșelor este condiționată de adoptarea, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5) din Regulamentul (UE) 2021/241, a unei decizii a Comisiei care să confirme faptul că Italia a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Atingerea în mod satisfăcător a acestor jaloane și ținte implică faptul că nu s-au înregistrat regrese în ceea ce privește jaloanele și țintele anterioare care fuseseră deja atinse.

(10) La 2 mai 2023, Italia și-a prezentat Programul național de reformă pentru 2023 și Programul de stabilitate pentru 2023, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97. Pentru a se ține seama de legăturile dintre cele două programe, acestea au fost evaluate în același timp. În conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241, Programul național de reformă pentru 2023 reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Italia cu privire la progresele înregistrate în implementarea planului său de redresare și reziliență.

(11) Comisia a publicat raportul de țară din 2023 pentru Italia[11] la data de 24 mai 2023. În acest raport, Comisia a evaluat progresele realizate de Italia în ceea ce privește

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 13 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Italiei (ST 10160/21; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1).

[11] SWD(2023) 612 final.

punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări care au fost adoptate de Consiliu în perioada 2019-2022 și a făcut bilanțul implementării de către Italia a planului său de redresare și reziliență. Pe baza acestei analize, în raportul de țară au fost identificate anumite deficiențe, legate de provocările care nu sunt abordate sau sunt abordate doar parțial în planul de redresare și reziliență, precum și provocări noi și emergente. De asemenea, raportul de țară a evaluat progresele realizate de Italia în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale UE în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU.

(12) În temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, Comisia a efectuat un bilanț aprofundat pentru Italia și a publicat rezultatele acestuia la data de 24 mai 2023[12]. Comisia a concluzionat că Italia se confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive. În special, deși s-au înregistrat unele îmbunătățiri, persistă vulnerabilități legate de nivelul ridicat al datoriei publice și de creșterea slabă a productivității, în contextul fragilității pieței forței de muncă și al unor deficiențe de pe piețele financiare, care au relevanță transfrontalieră. În ultimii ani, vulnerabilitățile cu care se confruntă în mod tradițional Italia s-au atenuat într-o oarecare măsură, dar rămân importante și se preconizează că nu vor dispărea rapid. Persistența unei creșteri slabe a productivității a reprezentat unul din principalii factori responsabili de faptul că Italia înregistrează de mult timp o creștere economică modestă, care frânează reducerea datoriei publice, are un impact negativ asupra oportunităților de ocupare a forței de muncă și asupra bilanțurilor băncilor. Ponderea datoriei publice a continuat să scadă în 2022, corelată cu redresarea economică. Ea rămâne însă ridicată și constituie o provocare substanțială pentru sustenabilitatea finanțelor publice. Se preconizează că ponderea datoriei publice va scădea și mai mult până în 2024, dar va crește pe termen mediu în absența unor măsuri de consolidare. Guvernul a pus în aplicare măsuri suplimentare pentru a sprijini reziliența sectorului financiar, iar nivelul creditelor neperformante a scăzut în mod semnificativ, dar băncile sunt în continuare expuse într-o măsură importantă riscului suveran. S-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește politicile de combatere a dezechilibrelor, dar sunt necesare eforturi susținute, iar implementarea planului de redresare și reziliență rămâne principala prioritate de politică, deoarece include reforme cuprinzătoare și investiții importante. Pentru a angaja datoria publică ridicată pe o traiectorie descendentă fermă, în contextul creșterii costurilor cu serviciul datoriei și al costurilor legate de îmbătrânirea populației, este nevoie de o abordare multidimensională, bazată pe politici fiscal-bugetare prudente, cu excedente primare adecvate, cu investiții și reforme care să stimuleze creșterea, cu asigurarea respectării într-o mai mare măsură a obligațiilor fiscale, precum și cu o utilizare eficientă a resurselor naționale și europene. Italia se confruntă cu provocări care, pe lângă o implementare susținută și solidă a planului de redresare și reziliență, ar putea fi abordate prin eforturi de politică suplimentare, în special în domeniul impozitării, al cadrului fiscal-bugetar și al sistemelor de pensii, precum și în domeniul demografiei, al pieței forței de muncă și al energiei.

(13) Pe baza datelor validate de Eurostat[13], deficitul public al Italiei a scăzut de la 9,0 % din PIB în 2021 la 8,0 % în 2022, în timp ce datoria publică a scăzut de la 149,9 % din PIB la sfârșitul anului 2021 la 144,4 % la sfârșitul anului 2022. La data de

[12] SWD(2023) 634 final.

[13] Euroindicatorii Eurostat, 47/2023, 21.4.2023.

24 mai 2023, Comisia a emis un raport în temeiul articolului 126 alineatul (3) din TFUE[14]. Acest raport a analizat situația bugetară a Italiei, întrucât deficitul său public în 2022 a depășit valoarea de referință de 3 % din PIB prevăzută în tratat, în timp ce datoria sa publică a depășit valoarea de referință de 60 % din PIB prevăzută în tratat și nu a respectat criteriul de referință privind reducerea datoriei. Conform concluziilor raportului, nu au fost îndeplinite criteriile privind deficitul și datoria. În conformitate cu comunicarea sa din 8 martie 2023[15], Comisia nu a propus deschiderea unor noi proceduri aplicabile deficitelor excesive în primăvara anului 2023. În schimb, Comisia a precizat că va propune Consiliului lansarea, în primăvara anului 2024, a unor proceduri aplicabile deficitelor excesive bazate pe deficit, ținând cont de datele privind execuția bugetară pentru 2023. Italia ar trebui să țină seama de acest lucru la execuția bugetului său pentru 2023 și la pregătirea proiectului său de plan bugetar pentru 2024.

(14) Soldul bugetului public a fost afectat de noul tratament statistic al unora dintre creditele fiscale pentru renovarea locuințelor, înregistrate în prezent ca transferuri de capital și care au fost în cea mai mare parte înregistrate ca sume de primit în perioada 2021-2022[16]. Soldul bugetar a fost afectat, de asemenea, de măsurile de politică fiscal-bugetară adoptate pentru a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie. În 2022, printre astfel de măsuri de reducere a veniturilor s-au numărat măsurile de control al taxelor generale de sistem în sectorul energiei electrice și al gazelor, reducerea cotei de TVA la gaz, reducerea accizelor pe prețurile combustibililor, reducerea contribuțiilor de asigurări sociale ale lucrătorilor cu venituri sub un anumit prag; printre măsurile de creștere a cheltuielilor s-au numărat subvențiile pentru întreprinderile din sectorul energiei electrice și al gazelor, majorarea primei sociale pentru facturile la energie electrică și gaze ale gospodăriilor cu venituri mici, acordarea de alocații în funcție de resurse pentru lucrători, pensionari și șomeri și mărirea pensiilor pentru limită de vârstă cu 2 %, în octombrie 2022, înainte de indexarea legală în funcție de inflație, care ar fi trebuit în mod normal să aibă loc în 2023. Costul acestor măsuri a fost parțial compensat de noile impozite pe profiturile excepționale ale producătorilor și furnizorilor de energie și de veniturile rezultate din mecanismul de compensare cu privire la prețul energiei electrice produse din surse regenerabile, precum și din aplicarea unui mecanism de compensare în sectorul energiei electrice, care se consideră că pune în aplicare Regulamentul Consiliului privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie, adoptat la 6 octombrie 2022. Comisia estimează costul bugetar net al acestor măsuri la 2,5 % din PIB în 2022. Soldul bugetului public a fost, de asemenea, afectat de costul bugetar al protecției temporare acordate persoanelor strămutate din Ucraina, estimat la 0,1 % din PIB în 2022. În același timp, costul estimat al măsurilor temporare de urgență legate de COVID-19 a scăzut la 1,1 % din PIB în 2022, de la 3,4 % în 2021, întrucât guvernul a eliminat treptat majoritatea măsurilor luate ca răspuns la criza provocată de pandemia de COVID-19.

(15) La data de 18 iunie 2021, Consiliul a recomandat ca, în 2022, Italia[17] să utilizeze Mecanismul de redresare și reziliență pentru a finanța investiții suplimentare în

---

14 COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

15 COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

16 Noul tratament statistic a presupus revizuirea în sens crescător a deficitului cu 1,8 puncte procentuale din PIB în 2021. Se estimează că în 2022 creditele fiscale vizate de noul tratament statistic au avut un efect de creștere a deficitului cu 2,6 puncte procentuale din PIB.

17 Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021 care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2021, JO C 304, 29.7.2021, p. 53.

sprijinul redresării, aplicând în același timp o politică fiscal-bugetară prudentă. În plus, Italia ar trebui să mențină investițiile finanțate la nivel național. Consiliul a recomandat, de asemenea, Italiei să limiteze creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național.

(16) Potrivit estimărilor Comisiei, orientarea fiscal-bugetară[18] în 2022 a fost expansionistă, fiind de -3,2 % din PIB. Conform recomandării Consiliului, Italia a continuat să sprijine redresarea prin investiții finanțate din Mecanismul de redresare și reziliență. Cheltuielile finanțate prin granturi din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și prin alte fonduri ale UE s-au ridicat la 0,9 % din PIB în 2022 (0,4 % din PIB în 2021). Investițiile finanțate la nivel național au avut o contribuție neutră la orientarea fiscal-bugetară[19]. Prin urmare, Italia a menținut investițiile finanțate la nivel național, astfel cum recomandase Consiliul. În același timp, creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără noile măsuri privind veniturile) a avut o contribuție expansionistă de 2,4 puncte procentuale la orientarea fiscal-bugetară. Această contribuție expansionistă semnificativă a inclus impactul suplimentar al măsurilor de politică fiscal-bugetară menite să atenueze impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie (costuri bugetare nete suplimentare de 2,2 % din PIB), precum și costurile legate de oferirea de protecție temporară persoanelor strămutate din Ucraina (0,1 % din PIB). Prin urmare, Italia a menținut într-o măsură suficientă sub control creșterea cheltuielilor curente finanțate la nivel național.

(17) Scenariul macroeconomic care stă la baza previziunilor bugetare din Programul de stabilitate este realist atât în 2023, cât și în 2024. Guvernul estimează că PIB-ul real va crește cu 1,0 % în 2023 și cu 1,5 % în 2024. Prin comparație, previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează o creștere ușor mai mare a PIB-ului real, de 1,2 % în 2023, și oarecum mai scăzută, de 1,1 %, în 2024, în principal din cauza unei contribuții mai mici a investițiilor, pe care guvernul preconizează să o mărească cu 3,4 % de la an la an, în timp ce în previziunile Comisiei creșterea respectivă era estimată la 1,8 %.

(18) În Programul său de stabilitate pentru 2023, guvernul preconizează că ponderea deficitului public va scădea la 4,5 % din PIB în 2023. Această scădere din 2023 s-ar datora în principal reducerii transferurilor de capital legate de creditele fiscale care sprijină investițiile private în eficiența energetică a locuințelor, scăderii remunerațiilor acordate angajaților ca urmare a reînnoirii retroactive a contractelor de achiziții publice pentru perioada 2019-2021, pentru care o parte substanțială a arieratelor a fost înregistrată în 2022, reducerii subvențiilor pentru producție, coroborată cu reducerea creditelor fiscale acordate întreprinderilor din sectorul energiei electrice și al gazelor și scăderii cheltuielilor cu dobânzile, care se explică în principal prin randamentele mai mici ale obligațiunilor de stat indexate în funcție de inflație. Conform programului, se estimează că ponderea generală a datoriei publice în PIB va scădea de la 144,4 % din

[18] Orientarea fiscal-bugetară este măsurată ca variație a cheltuielilor primare (fără măsurile discreționare privind veniturile), excluzând măsurile de urgență temporare legate de criza provocată de pandemia de COVID-19, dar incluzând cheltuielile finanțate prin sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale UE, în raport cu creșterea potențială pe termen mediu. Pentru mai multe detalii, a se vedea caseta 1 din tabelele cu statistici bugetare.

[19] Se preconizează că celelalte cheltuieli de capital finanțate la nivel național vor avea o contribuție expansionistă de 0,3 puncte procentuale din PIB. Acest lucru se explică prin creșterea cheltuielilor legate de creditele fiscale pentru lucrările de renovare a clădirilor, care sunt înregistrate ca transferuri de capital.

PIB la sfârșitul anului 2022 la 142,1 % din PIB la sfârșitul anului 2023. Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, se preconizează că în 2023 deficitul public va atinge 4,5 % din PIB. Acest procent este în concordanță cu cel preconizat în Programul de stabilitate. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 se estimează o pondere mai mică a datoriei publice în PIB, de 140,4 % la sfârșitul anului 2023. Diferența se datorează creșterii nominale mai mari a PIB-ului în previziunile Comisiei.

(19) Se preconizează că în 2023 soldul bugetar va continua să fie afectat de măsurile adoptate pentru a atenua impactul economic și social al creșterii prețurilor la energie. Acestea constau în măsuri care continuă să fie puse în aplicare din 2022 (în special: subvenții pentru întreprinderile din sectorul energiei electrice și al gazelor, măsuri de control al taxelor generale de sistem în sectorul gazelor naturale, reducerea cotei de TVA pentru gaze și reducerea contribuțiilor de asigurări sociale ale lucrătorilor cu venituri sub un anumit prag) și noi măsuri, cum ar fi o primă pentru încălzire pentru toate gospodăriile pentru perioada octombrie-decembrie 2023. Costul acestor măsuri este în continuare compensat parțial de impozitele introduse pe profiturile excepționale ale producătorilor și furnizorilor de energie. Luând în considerare aceste venituri, costul bugetar net pentru 2023 al măsurilor de sprijin este estimat în previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 la 1,0 % din PIB[20]. Majoritatea măsurilor din 2023 vizează gospodăriile sau întreprinderile cele mai vulnerabile, chiar dacă cea mai mare parte din măsurile de sprijin în domeniul energiei nu mențin pe deplin semnalul de preț pentru reducerea cererii de energie și sporirea eficienței energetice. Prin urmare, suma aferentă măsurilor de sprijin specifice care trebuie avută în vedere la evaluarea conformității cu recomandarea pentru 2023 este estimată în previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 ca fiind de 0,7 % din PIB în 2023 (comparativ cu 1,2 % din PIB în 2022). În fine, se preconizează că în 2023 soldul bugetar va beneficia de pe urma eliminării treptate a tuturor măsurilor temporare de urgență legate de pandemia de COVID-19 cu un procent estimat la 1,1 % din PIB.

(20) La data de 12 iulie 2022, Consiliul a recomandat[21] Italiei să asigure în 2023 o politică fiscal-bugetară prudentă, în special prin limitarea creșterii cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național sub nivelul creșterii potențiale a producției pe termen mediu[22], ținând seama de sprijinul temporar continuu și specific acordat gospodăriilor și întreprinderilor celor mai vulnerabile la creșterile prețurilor la energie, precum și persoanelor care fug din Ucraina. În același timp, Italia ar trebui să fie pregătită să ajusteze cheltuielile curente în funcție de evoluția situației. Italiei i s-a recomandat, de asemenea, să suplimenteze investițiile publice în favoarea tranziției verzi și a tranziției digitale, precum și în favoarea securității energetice, ținând seama de inițiativa REPowerEU, inclusiv prin recurgerea la Mecanismul de redresare și reziliență și la alte fonduri ale Uniunii.

(21) În previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 se estimează că în 2023 orientarea fiscal-bugetară va fi contracționistă (+2,6 % din PIB), în contextul unei inflații

---

20 Această cifră reprezintă nivelul costurilor bugetare anuale ale măsurilor respective, incluzând veniturile și cheltuielile curente, precum și – dacă este cazul – măsurile privind cheltuielile de capital.

21 Recomandarea Consiliului din 12 iulie 2022 privind Programul național de reformă al Italiei pentru 2022 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Italiei pentru 2022, JO C 334, 1.9.2022, p. 96.

22 Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023, creșterea potențială a producției pe termen mediu a Italiei (media pe 10 ani) este estimată la 6,4 % în termeni nominali.

ridicate. Aceasta urmează unei orientări fiscal-bugetare expansioniste în 2022 (-3,2 % din PIB). Se preconizează că în 2023 creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără măsurile discreționare privind veniturile) va avea o contribuție contracționistă de 0,9 % din PIB la orientarea fiscal-bugetară. Așadar, creșterea preconizată a cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național este în concordanță cu recomandarea Consiliului. Contribuția contracționistă preconizată a cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național se datorează, în esență, costurilor reduse (cu 1,5 puncte procentuale din PIB) ale măsurilor (specifice și nespecifice) de sprijin pentru gospodării și întreprinderi adoptate ca reacție la creșterile prețurilor la energie. Principalii factori care au contribuit la creșterea cheltuielilor curente primare finanțate la nivel național (fără noile măsuri privind veniturile) sunt creșterea cheltuielilor cu pensiile ca urmare a indexării efectuate pentru a ține seama de nivelul inflației din anul anterior și alte reduceri recent adoptate ale sarcinii fiscale asupra costului forței de muncă pentru persoanele cu venituri mici și medii. Se estimează că cheltuielile finanțate prin granturi din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență și din alte fonduri ale UE vor fi de 1,4 % din PIB în 2023, în timp ce investițiile finanțate la nivel național vor avea o contribuție expansionistă de 0,1 puncte procentuale la orientarea fiscal-bugetară[23]. Prin urmare, Italia intenționează să finanțeze investiții suplimentare prin Mecanismul de redresare și reziliență și prin alte fonduri ale UE și se prevede că își va menține investițiile finanțate la nivel național. Italia intenționează să finanțeze investiții publice în favoarea tranziției verde și a tranziției digitale, precum și în favoarea securității energetice, de exemplu investiții în rețeaua feroviară, în energia din surse regenerabile, în hidrogen, în rețelele electrice și în mobilitatea durabilă, în protecția terenurilor și a resurselor de apă, precum și investiții legate de infrastructura de cloud pentru administrația publică, care sunt finanțate parțial din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale UE. Având în vedere inundațiile devastatoare care au lovit Italia în luna mai 2023, costul sprijinului direct de urgență legat de inundațiile respective va fi luat în considerare în evaluările ulterioare ale conformității și, în principiu, se va considera ca sprijinul respectiv constituie o măsură cu caracter excepțional și temporară[24].

(22) În Programul de stabilitate se estimează că deficitul public va scădea în 2024 la 3,7 % din PIB. Această scădere din 2024 s-ar datora în principal unei reduceri a cheltuielilor pentru consumul intermediar și pentru creditele fiscale acordate întreprinderilor din sectorul energiei electrice și al gazelor. Programul preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea la 141,4 % la sfârșitul anului 2024. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au făcut previziunile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 estimează un deficit public pentru 2024 de 3,7 % din PIB. Acest procent este în concordanță cu cel preconizat în program, cu toate că în previziunile Comisiei nu sunt incluse măsurile planificate de creștere a deficitului care reprezintă 0,2 % din PIB și cu privire la care nu se cunosc detalii. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2023 se estimează o pondere mai mică a datoriei publice în PIB, de 140,3 %, la sfârșitul anului 2024. Diferența se datorează creșterii nominale mai mari a PIB-ului în previziunile Comisiei.

---

[23] Se preconizează că alte cheltuieli de capital finanțate la nivel național vor avea o contribuție contracționistă de 2,3 puncte procentuale din PIB. Acest lucru se explică prin reducerea preconizată a cheltuielilor cu creditele fiscale pentru lucrările de renovare a clădirilor.

[24] Pentru definiția dată măsurilor cu caracter excepțional, a se vedea Raportul din 2015 privind finanțele publice.

(23) Programul de stabilitate prevede eliminarea treptată, în 2024, a tuturor măsurilor de sprijin în domeniul energiei. Comisia presupune, de asemenea, că vor fi eliminate treptat, în 2024, toate măsurile de sprijin în domeniul energiei, cu condiția să nu se înregistreze noi creșteri ale prețurilor la energie.

(24) În Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului se susține necesitatea unei îmbunătățiri anuale a soldului bugetar structural în vederea atingerii obiectivului pe termen mediu, cu 0,5 % ca valoare de referință[25]. Ținând seama de considerentele legate de sustenabilitatea finanțelor publice[26] și de necesitatea de a reduce deficitul sub valoarea de referință de 3 % din PIB, ar fi oportună o îmbunătățire a soldului structural de cel puțin 0,7 % din PIB în 2024. Pentru a asigura o astfel de îmbunătățire, creșterea în 2024 a cheltuielilor primare nete finanțate la nivel național nu ar trebui să depășească 1,3 %, astfel cum se reflectă în prezenta recomandare. În același timp, măsurile de sprijin în domeniul energiei menținute în continuare (estimate în prezent de Comisie la 1,0 % din PIB în 2023) ar trebui eliminate treptat, în funcție de evoluțiile pieței energiei și începând cu cele care au un caracter mai puțin specific, iar economiile aferente ar trebui utilizate pentru a reduce deficitul public. Pe baza estimărilor Comisiei, acest lucru ar duce la o creștere a cheltuielilor primare nete mai mică decât cea recomandată pentru 2024.

(25) Dacă se mențin politicile actuale, conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2023 cheltuielile primare nete finanțate la nivel național vor crește la 0,8 % în 2024, cifră mai mică decât rata de creștere recomandată. Având în vedere inundațiile devastatoare care au lovit Italia în luna mai 2023, costul sprijinului direct de urgență legat de inundațiile respective va fi luat în considerare în evaluările ulterioare ale conformității și, în principiu, se va considera ca sprijinul respectiv constituie o măsură cu caracter excepțional și temporară.

(26) Conform programului, se estimează că investițiile publice vor crește de la 3,3 % din PIB în 2023 la 3,8 % din PIB în 2024. Creșterea investițiilor reflectă creșterea investițiilor finanțate la nivel național și a investițiilor finanțate de UE, inclusiv prin Mecanismul de redresare și reziliență. Programul se referă la reforme și investiții care se preconizează că vor contribui la sustenabilitatea finanțelor publice și la creșterea durabilă și favorabilă incluziunii. Printre acestea se numără reforma codului achizițiilor publice, care face parte, de asemenea, din planul de redresare și reziliență, și a regimului fiscal, inclusă în legea de abilitare din martie 2023.

(27) Programul de stabilitate prezintă o traiectorie bugetară pe termen mediu până în 2026. Potrivit programului, ponderea datoriei publice în PIB va scădea la 3,0 % din PIB în 2025 și la 2,5 % din PIB până în 2026. Prin urmare, se prevede că deficitul public nu va mai depăși 3 % din PIB începând din 2025. Conform programului, se estimează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea de la 141,4 % din PIB la sfârșitul anului 2024 la 140,4 % din PIB până la sfârșitul anului 2026.

---

[25] A se vedea articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului, care prevede, de asemenea, o ajustare de peste 0,5 % din PIB pentru statele membre cu o datorie publică de peste 60 % din PIB sau cu riscuri mai pronunțate în ceea ce privește sustenabilitatea datoriei.

[26] Comisia a estimat că Italia va avea nevoie de o creștere anuală medie a soldului primar structural ca pondere din PIB de 0,85 puncte procentuale pentru a obține o reducere plauzibilă a datoriei sau pentru a se asigura că datoria publică este menținută la niveluri prudente pe termen mediu. Această estimare s-a bazat pe previziunile Comisiei din toamna anului 2022. Punctul de plecare pentru această estimare a fost deficitul public și datoria publică preconizate pentru 2024, care se bazau pe ipoteza retragerii în 2024 a măsurilor de sprijin în domeniul energiei.

(28) În Italia, sarcina fiscală asupra costului forței de muncă a rămas ridicată pentru toate nivelurile de venit în comparație cu situația din alte state membre ale UE, în pofida reducerii impozitelor pe venitul persoanelor fizice pusă în aplicare în 2022. În plus, extinderea regimului forfetar la lucrătorii care desfășoară activități independente ridică semne de întrebare cu privire la echitatea și eficiența regimului fiscal. Introducerea în 2023 a unui nou regim forfetar în ceea ce privește creșterile salariale a sporit, de asemenea, complexitatea. În luna martie 2023, guvernul a adoptat o nouă lege de abilitare care prevede o reformă generală a regimului fiscal. Se preconizează că aceasta va aborda unele probleme care persistă deja de mult timp, inclusiv prin reducerea impozitelor pe veniturile salariale și prin raționalizarea și simplificarea cheltuielilor fiscale și a impozitelor pe profit. La momentul punerii în aplicare a acestei reforme, va fi esențial să se mențină progresivitatea sistemului fiscal, să se reducă complexitatea, să se prevadă stimulente suplimentare pentru muncă, să se consolideze respectarea obligațiilor fiscale și să se asigure neutralitatea bugetară. În acest sens, există posibilitatea creșterea veniturilor provenite din alte surse, care au un efect mai puțin nefast asupra creșterii economice, cum ar fi cele provenite din bunurile imobile, din TVA și din autorizarea utilizării resurselor costiere deținute de stat, astfel încât să se reducă sarcina fiscală asupra forței de muncă într-un mod neutru din punct de vedere bugetar. Poate fi, de asemenea, avută în vedere îmbunătățirea modului în care sunt concepute taxele de mediu, care, în pofida veniturilor relativ ridicate, nu promovează suficient tranziția către tehnologii mai curate, inclusiv din cauza recurgerii pe scară largă la subvenții cu efecte nefaste asupra mediului. În plus, este important să se abordeze o problemă rămasă nerezolvată de mult timp și care nu este inclusă în legea de abilitare, și anume faptul că valorile cadastrale, care servesc drept bază pentru calcularea impozitului pe bunurile imobile, sunt în mare măsură depășite.

(29) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) și cu criteriul 2.2 din anexa V la Regulamentul (UE) 2021/241, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc și care urmează să fie puse în aplicare până în 2026. Implementarea planului de redresare și reziliență al Italiei este în curs, însă există un risc tot mai mare de întârzieri. Italia a prezentat trei cereri de plată, care corespund unui număr de 151 de jaloane și ținte din plan și presupun o plată în valoare totală de 42 de miliarde EUR (suma se referă la primele două cereri de plată, a treia fiind în curs de evaluare). Având în vedere caracterul temporar al Mecanismului de redresare și reziliență, care se va încheia în 2026, este esențial să se înceapă cu rapiditate implementarea planului și negocierea modificării acestuia. Este important ca Italia să își consolideze capacitatea administrativă, în special la nivel subnațional, pentru a-și îndeplini angajamentele asumate în plan, iar un cadru de guvernanță eficace și pe deplin operațional rămâne esențial pentru o implementare fără probleme și în timp util a planului. Este în continuare esențial să se identifice din timp eventualele întârzieri și probleme de implementare și să se ia măsuri în timp util pentru a le soluționa. În conformitate cu articolul 14 alineatul (6) din Regulamentul (UE) 2021/241, la data de 31 martie 2023, Italia și-a exprimat intenția de a solicita un sprijin suplimentar sub forma unui împrumut în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență. Negocierile privind addendumul și capitolul REPowerEU sunt în curs, în ciuda faptului că Italia nu a prezentat nicio propunere oficială. Includerea rapidă a noului capitol privind REPowerEU în planul de redresare și reziliență va permite finanțarea unor reforme și investiții suplimentare care să sprijine obiectivele strategice ale Italiei în domeniile energiei și tranziției verzi. Implicarea sistematică și eficace a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali și a altor părți interesate relevante rămâne importantă pentru implementarea cu succes a planului de redresare și

rezilienţă, precum şi a altor politici economice şi de ocupare a forţei de muncă ce nu se limitează la planul respectiv, în scopul de a asigura asumarea pe scară largă a agendei politice globale.

(30) Comisia a aprobat în 2022 majoritatea documentelor de programare ale politicii de coeziune care i-au fost prezentate de Italia şi a aprobat câteva şi în 2023. Punerea în aplicare rapidă a programelor politicii de coeziune în complementaritate şi în sinergie cu planul de redresare şi reziliență, inclusiv cu capitolul privind REPowerEU, este esenţială pentru realizarea tranziţiei verzi şi a celei digitale, pentru sporirea rezilienţei economice şi sociale, precum şi pentru a obţine o dezvoltare teritorială echilibrată în Italia.

(31) Pe lângă provocările economice şi sociale abordate de planul de redresare şi reziliență, Italia se confruntă cu o serie de provocări suplimentare legate de politica energetică şi de tranziţia verde, în special în ceea ce priveşte utilizarea energiei din surse regenerabile de energie, transportul gazelor, eficienţa energetică, furnizarea şi dobândirea de competenţe verzi şi mobilitatea durabilă.

(32) Capacitatea de producţie de energie din surse regenerabile a crescut foarte lent în ultimul an, iar ponderea combustibililor fosili în mixul energetic rămâne importantă. Pentru a accelera utilizarea energiei din surse regenerabile, Italia a adoptat unele modificări ale cadrului existent care reglementează procedurile de autorizare pentru proiectele bazate pe energia din surse regenerabile. Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura coerenţa între cadrul administrativ şi cel legislativ, atât la nivel naţional, cât şi la nivel regional, şi relevanţa acestora pentru tehnologiile energetice de ultimă generaţie. De exemplu, toate normele care privesc acest domeniu ar putea fi consolidate într-un text unic (*Testo unico*); totodată, trebuie actualizate orientările pe care autorităţile subnaţionale le urmează pentru a evalua proiectele. Nu în ultimul rând, sunt necesare investiţii suplimentare pentru modernizarea reţelei naţionale şi construirea de reţele care să asigure interconectarea Italiei continentale cu Sicilia şi Sardinia, pentru a permite creşterea preconizată a capacităţii de producţie şi a absorbi creşterea aferentă a producţiei din surse regenerabile.

(33) Persistă în continuare blocaje la nivelul reţelei de gaze. Italia poartă discuţii cu partenerii din nordul Africii cu privire la investiţii prin care să se suplimenteze capacitatea de import a conductelor şi a liniilor de interconexiune de gaze naturale existente. Acest lucru ar contribui la diversificarea importurilor şi, prin urmare, la consolidarea securităţii aprovizionării. Cu toate acestea, sunt necesare investiţii suplimentare pentru a elimina blocajele din reţeaua internă existentă, care nu are capacitatea de transport pentru a distribui volumele de gaze nou intrate din sudul ţării către nordul ţării. Investiţiile în infrastructura pentru combustibili fosili trebuie să se limiteze la strictul necesar şi să fie concepute în aşa fel încât să fie adaptate exigenţelor viitorului, pentru ca să se evite situaţia în care ar deveni dificil să se renunţe la utilizarea unor tehnologii care nu contribuie la îndeplinirea obiectivelor climatice sau care duc la creşterea costurilor tranziţiei energetice.

(34) Consumul de gaze naturale al Italiei a scăzut cu 19 % în perioada august 2022-martie 2023, comparativ cu consumul mediu de gaze din aceeaşi perioadă din cei 5 ani anteriori, depăşind astfel ţinta de reducere cu 15 % a consumului. Italia ar putea depune în continuare eforturi pentru a reduce temporar cererea de gaze până la 31 martie 2024[27]. Măsurile de îmbunătăţire a eficienţei energetice a clădirilor trebuie

[27] Regulamentul (UE) 2022/1369 al Consiliului şi Regulamentul (UE) 2023/706 al Consiliului.

să fie bine direcționate. Parcul imobiliar al Italiei are un potențial de dezvoltare important din perspectiva eficienței energetice, în special dat fiind procentul mare de clădiri vechi și care sunt mari consumatoare de energie. Măsurile existente incluse în planul de redresare și reziliență ar putea fi completate de măsuri precum introducerea unor scheme de stimulente țintite pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor cu cele mai slabe performanțe energetice, inclusiv a clădirilor comerciale și a locuințelor publice, veghindu-se, totodată, ca aceste scheme de sprijin să vizeze gospodăriile vulnerabile și să se evite efectele regresive. Aceste măsuri ar fie benefice în special pentru întreprinderile mici, mijlocii și pentru microîntreprinderi, care adesea nu dispun de capacitatea tehnică și financiară necesară pentru a-și îmbunătăți eficiența energetică. Aceleași măsuri ar contribui, de asemenea, la reducerea sărăciei energetice, care ar putea fi atenuată și prin alte măsuri, de exemplu prin intermediul ghișeelor unice care oferă servicii personalizate pentru realizarea de economii de energie. Îmbunătățirea eficienței energetice ar putea fi obținută, de asemenea, printr-o intensificare a supravegherii pieței cu privire la proiectarea ecologică și etichetarea energetică.

(35) Lacunele în materie de infrastructură și subvențiile care au efecte nefaste asupra mediului, inclusiv transportul rutier, sunt în continuare substanțiale și descurajează tranziția către soluții de transport mai durabile. De exemplu, numărul mediu de puncte de încărcare rămâne sub media UE. Printre subvențiile care au efecte nefaste asupra mediului se numără impozitarea forfetară a autoturismelor de serviciu care pot fi utilizate pentru uz personal și rambursarea accizelor pe motorina utilizată pentru transportul de mărfuri. Continuarea eforturilor de instalare de stații de încărcare și de eliminare a acestor subvenții este esențială pentru consolidarea pieței vehiculelor cu emisii zero.

(36) Deficitul de forță de muncă și de personal calificat în sectoarele și în profesiile esențiale pentru tranziția verde, inclusiv în ceea ce privește producerea, implementarea și întreținerea tehnologiilor cu zero emisii nete, creează blocaje în procesul de tranziție către o economie neutră din punct de vedere climatic. Crearea unor sisteme de educație și formare de înaltă calitate, care să răspundă nevoilor în schimbare ale pieței forței de muncă, și adoptarea unor măsuri țintite de perfecționare și reconversie profesională sunt esențiale pentru a reduce lipsa de personal calificat și pentru a promova incluziunea și realocarea forței de muncă. Pentru a debloca oferta neexploatată de forță de muncă, aceste măsuri trebuie să fie accesibile, în special pentru persoanele fizice și în sectoarele și regiunile cele mai afectate de tranziția verde. În Italia, lipsa de personal calificat se face simțită atât în profesiile cu un nivel înalt de calificare, cât și în cele cu un nivel scăzut de calificare, care sunt esențiale pentru tranziția verde. În același timp, adesea, sprijinul pentru formare nu ajunge la lucrătorii care sunt cei mai susceptibili să fie afectați de tranziția verde. Lipsa competențelor verzi în sectorul public, în special la nivel local, frânează, de asemenea, investițiile verzi. Italia se confruntă cu mari disparități regionale, care riscă să fie exacerbate dacă piețele locale ale forței de muncă nu reușesc să valorifice oportunitățile oferite de tranziția verde. În plus, impulsionarea dobândirii de competențe verzi, inclusiv pentru gestionarea durabilă a solului, ar fi esențială pentru a combate efectele schimbărilor climatice, în special inundațiile severe și secetele persistente.

(37) Consiliul a examinat Programul de stabilitate pentru 2023 prin prisma evaluării efectuate de Comisie, iar avizul[28] său se reflectă în recomandarea 1 de mai jos.

(38) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru: (i) a menține sustenabilitatea datoriei și a se abține de la a sprijini de o manieră generalizată cererea globală în 2023, a direcționa mai bine măsurile fiscal-bugetare pentru a atenua impactul prețurilor ridicate la energie și a reflecta asupra unor modalități adecvate de eliminare a măsurilor de sprijin pe măsură ce se atenuează presiunile exercitate de prețurile la energie; (ii) a susține investițiile publice ridicate și a promova investițiile private în vederea sprijinirii tranziției verzi și a celei digitale; (iii) a sprijini evoluțiile salariale care atenuează pierderea puterii de cumpărare, limitând în același timp efectele secundare asupra inflației, a îmbunătăți în continuare politicile active în domeniul pieței forței de muncă și a aborda deficitul de competențe; (iv) a îmbunătăți mediul de afaceri și a se asigura că sprijinul în domeniul energiei acordat întreprinderilor este eficient din punctul de vedere al costurilor, are un caracter temporar, este direcționat către întreprinderi viabile și menține stimulentele pentru tranziția verde și (v) a menține stabilitatea macrofinanciară și a monitoriza riscurile, continuând, în același timp, să avanseze în direcția finalizării uniunii bancare. În ceea ce privește Italia, recomandările 1, 2 și 3 contribuie la punerea în aplicare a primei, a celei de a doua, a celei de a treia și a celei de a patra recomandări pentru zona euro.

(39) Consiliul a examinat, în lumina bilanțului aprofundat realizat de Comisie și a evaluării menționate, Programul național de reformă pentru 2023 și Programul de stabilitate pentru 2023. Recomandările sale emise în temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 sunt reflectate în recomandarea 1 de mai jos. Politicile menționate în recomandarea 1 contribuie la abordarea vulnerabilităților legate de nivelul ridicat al datoriei publice și de creșterea slabă a productivității. Recomandarea 2 contribuie la punerea în aplicare a recomandării 1. Politicile menționate în recomandarea 1 contribuie atât la corectarea dezechilibrelor, cât și la punerea în aplicare a recomandărilor pentru zona euro, în concordanță cu considerentul 38,

RECOMANDĂ ca, în 2023 și în 2024, Italia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să elimine treptat, până la sfârșitul anului 2023, măsurile existente de sprijin în domeniul energiei și să utilizeze economiile astfel realizate pentru a reduce deficitul public. În cazul în care noi creșteri ale prețurilor la energie ar face necesară adoptarea de măsuri de sprijin, să se asigure că astfel de măsuri sunt direcționate pentru a proteja gospodăriile și întreprinderile vulnerabile, sunt accesibile din punct de vedere bugetar și încurajează în continuare realizarea de economii de energie.

   Să asigure o politică fiscal-bugetară prudentă, în special prin limitarea la maximum 1,3 % a creșterii nominale a cheltuielilor primare nete finanțate la nivel național în 2024.

   Să mențină investițiile publice finanțate la nivel național și să asigure absorbția eficace a granturilor MRR și a altor fonduri ale UE, în special pentru a promova tranziția verde și cea digitală.

[28] În temeiul articolului 5 alineatul (2) și al articolului 9 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1466/97 al Consiliului.

În perioada de după 2024, să continue să urmărească o strategie bugetară pe termen mediu de consolidare treptată și durabilă a finanțelor publice, combinată cu investiții și reforme care să conducă la îmbunătățirea productivității și la o creștere durabilă mai accentuată, pentru a obține o poziție bugetară prudentă pe termen mediu.

Să reducă în continuare impozitele pe veniturile salariale și să îmbunătățească eficacitatea sistemului fiscal prin adoptarea și punerea în aplicare în mod corespunzător a legii de abilitare privind reforma fiscală, menținând în același timp progresivitatea sistemului fiscal și îmbunătățind echitatea, în special prin raționalizarea și reducerea cheltuielilor fiscale, inclusiv a TVA și a subvențiilor cu efecte nefaste asupra mediului, precum și prin reducerea complexității codului fiscal. Să alinieze valorile cadastrale la valorile curente de piață.

2. Să asigure o guvernanță eficace și să consolideze capacitatea administrativă, mai ales la nivel subnațional, pentru a permite implementarea continuă, rapidă și susținută a planului de redresare și reziliență. Să finalizeze rapid capitolul privind REPowerEU pentru a putea demara rapid punerea sa în aplicare. Să pună în aplicare rapid programele politicii de coeziune, în strânsă complementaritate și sinergie cu planul de redresare și reziliență.

3. Să reducă dependența de combustibilii fosili. Să raționalizeze procedurile de autorizare pentru a accelera producția de energie suplimentară din surse regenerabile și pentru a dezvolta interconexiunile de energie electrică capabile să o absoarbă. Să îmbunătățească capacitatea de transport intern al gazelor naturale în vederea diversificării importurilor de energie și a consolidării securității aprovizionării. Să îmbunătățească eficiența energetică în sectorul rezidențial și în cel al întreprinderilor, inclusiv prin scheme de stimulente mai bine țintite, care să vizeze în special gospodăriile cele mai vulnerabile și clădirile cu cele mai slabe performanțe energetice. Să promoveze mobilitatea durabilă, inclusiv prin eliminarea subvențiilor cu efecte nefaste asupra mediului și accelerarea instalării stațiilor de încărcare. Să accelereze eforturile de politică ce vizează furnizarea și dobândirea de competențe necesare pentru tranziția verde.

Adoptată la Bruxelles,

Pentru Consiliu,
Președintele